

Wij kunnen het vreemde niet weren, en wij willen het niet weren

(Huizinga 1935) ^{1 2}

Lammert de Jong,

met kritische medewerking van Sjoerd Zanen.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op 23 september 2018 Republiek Allochtonie³

In zijn *Nederland's Geestesmerk* benoemt J.Huizinga in typisch taalgebruik van zijn tijd de *Nederlandschen volksaard*. Het is verhelderend zijn ‘multiculturalisme’ nog eens te belichten: *Wij kunnen het vreemde niet weren, en wij willen het niet weren [...] De internationale interpenetratie der volkeren gaat, ondanks de ijpende koorts die het lichaam der wereld schokken, haar gang. Laat haar op dezen onzen bodem vrij doorwerken, en houdt Uw Nederlandsche hoofd koel* (Huizinga, 17, 1935). Dit was in mei 1935.⁴

Drie jaar later wordt in de Memorie van Antwoord bij de Nederlandse Rijksbegroting 1938 gesteld: *Vermeden moet worden alles wat de strekking heeft duurzame vestiging in ons reeds zo dicht bevolkt land te bevorderen, daar een verder binnendringen van vreemde elementen schadelijk zou zijn voor de handhaving van het karakter van den Nederlandschen stam. De Regeering is van oordeel dat in beginsel ons beperkt territorium voor de eigen bevolking moet blijven gereserveerd.*⁵ Kort daarna werd de Nederlandse grens voor Joodse vluchtelingen uit Duitsland gesloten.⁶

Dit artikel neemt het recht op asiel in het Europa-van-vandaag in beschouwing. De hoofdlijnen zijn de toegenomen uitruil tussen culturele identiteit (volksaard) en staatsrechtelijke nationaliteit (staatsburgerschap), en voorts, de falende rechtsmacht van de Europese Unie het recht op asiel veilig te stellen als een Europese aangelegenheid. Vanuit de coulissen stelt Toni Morrison (2017, 38) de vraag: *“Why should we want to know a stranger*

¹J. Huizinga, 1935, *avant la lettre* de Son Excellence Monsieur Blok

² Dit artikel is een bewerking van: *Constitutioneel balanceren tussen Europa en nationale identiteit. Liber Amicorum voor Willem Pedroli*. Symposium op 14 februari 2017, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

³ <http://www.republiekallochtonie.nl/blog/opinie/wij-kunnen-het-vreemde-niet-weren-en-wij-willen-het-niet-weren-huizinga-1935-1-2>

⁴Huizinga bepleit anderzijds het conservatisme (pag. 30): “[...] conservatief in de waardigen zin van het goede te willen behouden en de traditie niet roekeloos te willen prijsgeven voor de mode van den dag.” Ook veroordeelde hij het evenredig kiesrecht en het meerderheidsbeginsel (pag. 30): “dat het beste inzicht toekent aan de grootste menigte.”

⁵Met dank aan Jaap Hamburger, lezing herdenking Kristallnacht in Uilenburger Synagoge, Amsterdam, 9 november 2016.

⁶ In deze citaten worden begrippen uit een verleden tijd gebruikt: *volksaard* en *het karakter van de Nederlandschen stam*. Daarmee wordt nu *de kern van de Nederlandse identiteit* of *de nationale identiteit* bedoeld.

when it is easier to estrange one another. Why should we want to close the distance when we can close the gate.”

Identiteit en Nationaliteit

Nederlandse cultuur en identiteit worden vaak gelijkgeschakeld met de Nederlandse nationaliteit. Zo luidde een stelling van een hooggeleerd symposium: *De grondwet zorgt ervoor dat de waarden die gekoppeld zijn aan de nationale identiteit beschermd worden.*⁷. Deze bewering berust op een misvatting. Immers, ‘de waarden van de nationale identiteit’ zijn meervoudig, verschillen naar tijd en plaats (WRR 2007)⁸. De nationale identiteit heeft geen vaste inhoud; menigeeen heeft daaromtrent een eigen opvatting en gedraagt zich daarnaar; vandaag zó en wellicht morgen anders. Dat geldt ook voor de impact van ‘Europa’ op de nationale identiteit, de een verlangt ‘meer,’ de ander wil een ‘Nexit.’ De Grondwet is niet de beschermheer van de nationale identiteit. Daarentegen is de Grondwet wel degelijk een *strong box*, maar dan van welomschreven rechten, plichten en vrijheden van Nederlandse burgers, dus van de nationaliteit. Deze zekerheden moeten met woord en daad gestand worden gedaan, ongeacht de culturele zingeving die opgeld doet als de hedendaagse nationale identiteit(-en), welke dan ook!

Burgerschap

Het onderscheid tussen de Nederlandse nationaliteit (*citizenship*) en nationale identiteit wordt gecompliceerd door het aanverwante begrip ‘burgerschap.’ Daarin wordt zowel de Nederlandse nationaliteit in rechtstatelijke termen gevat, maar óók wat het betekent om een Nederlandse burger te zijn, een duiding van *de Nederlandschen volksaard*. Daaronder wordt van alles begrepen, zoals belangstelling voor de publieke zaak, zorg voor de ander, politieke participatie, maatschappelijke verantwoordelijkheid – deugden die, zoals gezegd, variëren naar plaats en tijd.

Wat betreft het Europese burgerschap gaat het vooralsnog om rechtstatelijk ‘burgerschap’ in juridische zin. Het Europese volk, de *Europese Demos*, wordt alom als een problematisch fenomeen gezien met name vanwege nationale identificaties die ‘minder’ Europa voorstaan, vooral als het gaat om EU kwantum beleid dat vluchtelingen evenredig over de lidstaten beoogt te verdelen. Dat beleid wordt door Hongarije, Slowakije, Polen en

⁷*Constitutioneel balanceren tussen Europa en nationale identiteit. Liber Amicorum voor Willem Pedrolí.*

Symposium op 14 februari 2017, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

⁸ <http://www.wrr.nl/publicaties/samenvattingen/samenvatting-identificatie-met-nederland/3-nationale-identiteiten-van-nederland/>

Tsjechië (de Visegrad landen; de 4V) gezien als een principiële inbreuk op de nationale soevereiniteit. Overigens, zonder zich als zodanig uit te spreken, zijn ook andere lidstaten niet van Europese quota gediend. De relocatie van vluchtelingen uit overvolle opvangcentra in Griekenland en Italië in 2015/2016 naar andere lidstaten werd een pijnlijk fiasco.⁹

Vanwege de eminente constitutionele betekenis van de Nederlandse nationaliteit moet deze scherp worden onderscheiden van de variërende culturele betekenissen van het Nederlandse burgerschap. *Het karakter van de Nederlandschen stam* en de rechtstatelijke inhoud van de Nederlandse nationaliteit zijn onderling niet uitwisselbaar. Het Nederlanderschap betreft meerdere culturele identiteiten, en afzonderlijk daarvan, pertinente constitutionele rechten en plichten van Nederlanders. In een exclusieve culturele hoedanigheid bestaat *De Nederlander* niet, vide o.a. de beschouwing van de toenmalige prinses Maxima (Maxima 2007), geheel in overeenstemming met het academische discours, o.a. Mary Fulbrook (1999)¹⁰. Cultureel gezien mag Nederland zich rijk rekenen met diverse identiteiten onder de Nederlandse vlag, die bovendien niet voor eens en altijd in steen zijn gebeiteld. Zo kunnen cultuur en identiteit het beste worden begrepen ‘*as a never ending genesis*’ (Allen & Guadeloupe, 2016:216). Daarentegen bepalen Grondwet, wetten, rechtspraak, Europese en internationale verdragen de hoedanigheid van elke Nederlander als rechtsdrager, zijn of haar rechten, vrijheden en verplichtingen, kortom van het staatsburgerschap.

Deze Nederlander die (als *plicht*) aan de wet gebonden is, heeft (als *recht*) een Nederlands paspoort, geniet vrijheid van godsdienst en seksuele habitat, kan gaan en staan waar hij wil, heeft wat te zeggen, brengt bij verkiezingen zijn stem uit of laat zich verkiezen. Nederlanders worden allen in gelijke gevallen gelijk behandeld, vide artikel 1 van de Grondwet.¹¹ Het Nederlanderschap, de nationaliteit dus, is een grondwettelijk geborgen goed. Daarentegen is de nationale identiteit “een dagelijks volksbesluit” (Renan), variabel, fluïde, betwist, *bright and light, solid and thick*. Ze doet zich voor als een *Nationalism without Nationalism*, met name onder zelfverklaarde progressieve Nederlanders (Kešić & Duyvendak,

⁹ In zijn *Nederland's Geestesmerk* benoemt J. Huizinga in typisch taalgebruik van zijn tijd de Nederlandschen volksaard. Het is verhelderend zijn ‘multiculturalisme’ nog eens te belichten: Wij kunnen het vreemde niet weren, en wij willen het niet weren [...] De internationale interpenetratie der volkeren gaat, ondanks de ijle koorts die het lichaam der wereld schokken, haar gang. Laat haar op dezen onzen bodem vrij doorwerken, en houdt Uw Nederlandsche hoofd koel (Huizinga, 17, 1935). Dit was in mei 1935.³

¹⁰ “There is no such thing as an ‘essential’ national identity – which, in an older vocabulary, used to be called ‘national character’ [...]. National identity does not exist, as essence to be sought for, found and defined. It is a human construct (...).”

¹¹ Artikel 1 van de Grondwet: *Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.*

2016, 49).¹² Voor anderen is de Nederlandse identiteit geworteld in de nogal omstreden tweeenheid van de zogenaamde Joods-Christelijke beschaving.

Het populisme vereenzelvigd de nationale identiteit met een gerëficeerd, uitverkoren volk dat per definitie altijd gelijk heeft, ongeacht de rechtsstaat, de democratische instituties en in het bijzonder de rechten van minderheden. Die mogen allemaal op de schop: het parlement is ‘nep’, de rechter idem dito, ministers zijn ‘knettergek’, Moslims moeten worden uitgezet, ‘Europa’ en internationale verdragen hebben voor ‘ons’ geen betekenis. ‘Wij’ willen ‘ons’ Nederland terug. In de claim van het absolute gelijk van het volk schuilt de gevaarlijke zinsbegoocheling van het populisme dat welbewust de instituties van de democratische rechtsstaat op losse schroeven zet. De Verenigde Staten anno ‘Trump’ zijn hiervan een *twitterend* voorbeeld, en dichter bij huis Geert Wilders en Thierry Baudet.

The Culturalization of Citizenship

Nationaliteit en identiteit worden in toenemende mate onderling uitgeruild. Dat heet tegenwoordig *The Culturalization of Citizenship* (Duyvendak e.a., 2016). Hiermee wordt bedoeld: “a process in which what it is to be a citizen is less defined in terms of civic, political and social rights, and more and more in terms of adherence to norms, values and cultural practices” (Duyvendak e.a. 2016, 2). Deze *culturalisatie* is allang gemeengoed in het burgerschapsdiscours, met name over vluchtelingen en andere bestaansmigranten (Rutte, Schippers, Asscher, Wilders, Buma, Kamp e.v.a). Ze biedt voor *elck wat wils*, zoals identificatie met Nederland, het leren van de taal, participatie en economische zelfredzaamheid, wie kan daar nou tegen zijn! Echter, in een dergelijk *cultureel discours* kunnen de rechten en plichten verbonden aan de nationaliteit verdampen in partijdige opdrachten, uitsluiting van godsdienstige manifestaties en discriminatie. Nieuwkomers moeten een participatiecontract tekenen, ervan uitgaande dat iedere *naturel* Nederlander genotypisch, dus vanzelfsprekend, participierend door het leven gaat. Daarbij wordt discriminatie op de arbeidsmarkt gebagatelliseerd: “Daar kan ik niks aan doen. Je moet je invechten” (Rutte). Die zienswijze spreekt pas vanzelf wanneer discriminatie kennelijk óók vanzelf spreekt. Een participatiecontract is onder die omstandigheden een vals document.

Ook de vrijheid van (een andere) godsdienst wordt op culturele gronden betwist. Voor menigeen is de aanwezigheid van de Islam in Nederland en de oproep tot gebed, de *azan*, omstreden – “past niet in onze cultuur” – niettegenstaande de grondwettelijk geborgde

¹² “[...] by distancing themselves from rightwing nationalism, left-progressives consciously and proudly identify with, defend, promote and enact Dutchness as anti-nationalist nationalism.”

vrijheid van godsdienst. De PVV is hierin duidelijk: “grenzen dicht voor immigranten uit Islamitische landen, alle moskeeën en islamitische scholen dicht, verbod op de Koran.”¹³. Ook de SGP aarzelt niet en spreekt zich uit voor een Christelijk Nederland. Oproepen tot gebed vanaf minaretten moeten worden tegengegaan.¹⁴ De heer Kamp (Henk), een vooraanstaande Nederlander (vier keer minister), is eveneens tegen de *azan*: ‘erg storend’. Hij meent dat kerkklokken daarentegen deel zijn van de Nederlandse cultuur, en daarom vanzelfsprekend; je hoort ze als het ware niet (sic). Kamp bepleit dan ook een verbod op de *azan*, zo nodig door wetswijziging (Tamimi Arab, 131, 2015). Dit *cultureel bepaalde* (on)gezonde verstand is *constitutioneel* niet te plaatsen; dat moet de heer Kamp toch ook wel weten! Bovendien zou juist wat méér in plaats van minder het oor moeten laten wennen aan de *azan*, zoals dat bij de niet-gehoord-wordende kerkklokken het geval schijnt te zijn (sic).

Dit partijschap met betrekking tot de Islam en *azan* maakt duidelijk dat de staatsburgerlijke waarborg van vrijheid van godsdienst scherp moet worden onderscheiden van bepaalde *culturele* zingevingen van de nationale identiteit. Hannah Arendt’s analyse dat ‘*the right to have rights*’ a priori [eerst] door de Staat moet worden erkend alvorens burgerrechten kunnen worden verworven, is van fundamentele betekenis voor het recht van *citizenship* (Hann, 2013). Dit recht is baanbrekend, zonder dit recht zijn er geen andere burgerrechten. Het staatsburgerschap is de constitutionele uitdrukking van deze erkenning, in principe onbezwaard door substantieve culturele voorschriften van de vandaag vigerende nationale identiteiten. Bas de Gaay Fortman vraagt zich af: “*Vanwaar die ongelukkige cocktail van waarden, cultuur en normen die de nieuwkomers moeten innemen? Waarom niet de Grondwet centraal gezet?*”¹⁵ Door de toenemende *culturalisatie* van de Nederlandse nationaliteit wordt de rechtspositie van (aspirant-) Nederlanders aangetast; het staatsburgerschap verzandt in een cultureel discours dat barrières opwerpt en in de praktijk mensen uitsluit. Vanwege een vals soort ‘common sense’ wordt sluipenderwijs dat wat recht is, krom, gepaard gaande met geweld.

Statistieken tonen de agressie tegen moskeeën in Nederland: honderden gewelddadige incidenten, variërend van brandstichtingen, bomaanslagen, swastika’s, gebroken ramen, varkenskoppen, schaapkarkassen, schietpartijen en bloedverf.¹⁶ Hier wordt de vrijheid van

¹³Concept PVV Verkiezingsprogramma 2016: 1 pag.

<https://www.pvv.nl/index.php/visie.html>

¹⁴SGP Verkiezingsprogramma 2016: 82 pagina’s.

<http://deverkiezingswijzer.nl/wp-content/uploads/2016/11/Verkiezingsprogramma-SGP-2017-2021.pdf>

¹⁵<http://www.volkskrant.nl/opinie/inburgeraar-verdient-beter-dan-deze-bombastische-verklaring~a4468915/>

¹⁶Update van lijst met geweldsincidenten gericht tegen Moskeeën, Republiek Allochtonië, 28 februari 2016.
<http://www.republiekallochtonie.nl/update-van-lijst-met-geweldsincidenten-gericht-tegen-moskeeen>

godsdienst, deel van het Nederlandse staatsburgerschap, geweld aangedaan. Dit is een noodlottige ontwikkeling, met name voor mensen die op de vlucht zijn of anderszins de zekerheid van staatsburgerschap zoeken. Zij worden door menigeen niet gewenst omdat zij, ook nu weer, *‘schadelijk (zouden) zijn voor de handhaving van het karakter van den Nederlandschen stam’, en omdat ‘in beginsel ons beperkt territoir voor de eigen bevolking moet blijven gereserveerd’.*

Overigens is de aard van de Nederlandse rechtsstaat, en dus van de Nederlandse nationaliteit, niet voor eens en altijd in graniet gebeiteld, vide de uitbreiding van het kiesrecht, de gelijkberechtiging van het bijzonder onderwijs, de uitbreidingen van het verbod van discriminatie, de openbaarheid van bestuur, de ministeriële verantwoordelijkheid, openstelling van het huwelijk voor man/man & vrouw/vrouw, de rechtsmacht van de Europese Unie. Deze aanpassingen van de rechtsstaat zijn door haarzelf geproduceerd, niet dóór het volk, maar vertolkt door haar representanten, met inbegrip van politieke, culturele, religieuze en etnische minderheden. In *‘Thorbecke wil het’* (Remieg Aerts (2018)) wordt een caleidoscopisch overzicht gegeven van de constitutionele aanpassingen van de Nederlandse rechtsstaat in de 19^e eeuw, en daarmee van het Nederlandschap. Deze ontwikkeling van het liberale Nederlandschap staat op gespannen voet met de populistische creatie van een *Alwetend Eigen Volk* dat andersdenkenden van nature uitsluit.

De *culturalisatie* van het Nederlandse burgerschap impliceerde in 1938 dat *‘een verder binnendringen van vreemde elementen schadelijk zou zijn voor de handhaving van het karakter van den Nederlandschen stam.’* Nog maar kortgeleden werd die bewering zó vertolkt dat Europese Unie burgers (Polen, Roemenen, Bulgaren) nog maar even buiten de deur moesten blijven. Aan de overkant van het Kanaal maakt Brexit daar straks korte metten mee. In Nederland wordt nu op ruime schaal een selectie op religie als uitsluitingsgrond bepleit. Daarenboven zou migratie uit Afrika Nederland destabiliseren (Buma). Naast een antropologische analyse van de *culturisatie* van het Nederlandse burgerschap verdient een onderzoek naar de *rechtmatigheid* van culturele barrières in de verwerving, toekenning en uitoefening van de Nederlandse nationaliteit hoge prioriteit. Dit is niet alleen een kwestie van de Nederlandse staat maar in toenemende mate ook een Europese aangelegenheid. De Europese rechtsmacht manifesteert zich inzake asielzoekers en bestaansmigranten die op zoek zijn naar veiligheid en bestaanszekerheid.

Europeanisering van het Asielrecht

Nederlanders hebben óók het *Europese burgerschap*; de Nederlandse nationaliteit staat voorop, het *Europese burgerschap* is aanvullend, het komt er niet voor in de plaats. Echter, naarmate *Europese Zaken* zich uitbreiden, i.c. de toegang van vluchtelingen op het recht van asiel, wordt aan Europees burgerschap geappelleerd. In Nederland wordt, net als elders, politiek en samenleving dagelijks geconfronteerd met het onoverzichtelijke vraagstuk van asielzoekers en bestaansmigranten. Reflexen als ‘grenzen dicht’ dan wel ‘openheid van samenleving’¹⁷ smoren vaak een werkelijk debat. Voor de meeste landen is het onweerlegbaar is dat het migratievraagstuk in Europees verband moet worden opgepakt en gereguleerd. Dat gebeurt dan ook, maar hoe!? Niet met medewerking van alle lidstaten, en evenmin op grond van consensus van de achterban. Nogal wat lidstaten proberen het aantal asielzoekers zoveel mogelijk te beperken door gebruik te maken van de *mismatch* van Europese regelgeving enerzijds en de dagelijkse migratiepraktijk anderzijds. De *toekenning* van een asielstatus is aan de afzonderlijke Europese lidstaten voorbehouden, maar de procedurele *verwerving* van een asielstatus valt deels onder Europese rechtsmacht. Het Dublin Protocol schrijft voor dat migranten zich moeten registreren in het land van aankomst in Europa, en daarheen worden teruggestuurd als zij zijn doorgereisd naar een land van voorkeur; dit om asiel-*shoppen* te voorkomen. Bijgevolg zijn de lidstaten die grenzen aan de Middellandse Zee, de zgn. *tough luck countries*, verantwoordelijk voor de registratie en opvang van honderdduizenden migranten. De in 2015-2016 in Griekenland ontstane *bureaucratic trap* werd door Duitsland en Zweden humanitair gepareerd door tijdelijke openstelling van hun grenzen.¹⁸ Migranten onderweg naar de door hen gewenste bestemming(en) werden door NGO’s van gratis vervoer en leeftocht voorzien. De Europese lidstaten *en route* faciliteerden *com amore* (sic) de doorreis naar Duitsland en Zweden. Sindsdien is de Dublin regel weer van kracht, terwijl in Griekenland nog steeds circa 63.000 vluchtelingen vastzitten, waarvan naar schatting. 47.000 al sinds maart 2016.

Doorreizigers, voor zover geregistreerd, dragen het stempel van ‘Dublin’ met zich mee. Dat wil zeggen dat zij teruggestuurd kunnen worden naar het Europese land van aankomst, eventueel via de landen die zij onderweg zijn gepasseerd, één voor één. In ontmenselijk migratiejargon heet dit verschijnsel *cascading back*, een misplaatste beeldspraak van een waterval van migranten die krachtig naar beneden terugloopt, richting Middellandse Zee. ‘Dublin’ is een seculier godsgeschenk voor Europese landen op veilige

¹⁷ <http://www.trouw.nl/tr/nl/5535/Denker-des-Vaderlands/article/detail/4271760/2016/03/29/We-zijn-allemaal-migranten---een-pleidooi-voor-Europese-openheid.dhtml>

¹⁸ <https://qz.com/488413/germany-is-the-first-european-country-to-free-syrian-refugees-from-a-draconian-bureaucratic-trap/>

afstand van de Middellandse Zee. Zij houden zich keurig aan de letter van de wet, een wet die krom is, en geen recht doet aan een evenredige verdeling van asielzoekers over het territorium van de Europese Unie. Dzee ver-weg landen van de Europese front-line-states ‘moeten’ dan wel ‘mogen’ in principe iedereen terugsturen die elders van een Dublin stempel is voorzien.

Vanwege haar efficiëntie van de asielafhandeling (*Reception and Identification Centres*; RICs) slaagt Nederland erin zoveel ‘Dubliners’ terug te zenden dat de Nederlandse Organisatie voor Vluchtelingen Werk 1/3 van de staf heeft moeten ontslaan, en AZC’s vanwege leegstand werden gesloten.¹⁹ Dat deze ‘Dubliners’ terecht komen in reeds overvolle en slecht georganiseerde RICs wordt gezien als een Europese aangelegenheid, dan wel een zaak van de grenslanden. Met andere woorden, door slim gebruik te maken van de operationele manco’s van het Europese vluchtelingensysteem dat niet in staat is migranten over lidstaten te verdelen, maakt Nederland goede sier met toepassing van de letter-van-de-wet (Dublin) terwijl Italië, wanneer het weigert nog meer bootmigranten op te nemen, als populistisch wordt weggezet. Minister-president Rutte zegt hierover dat hij “niet-schip-voor-schip met de Italianen wil onderhandelen.”²⁰ Hij voegt daar bezwerend aan toe dat Nederland ervan uitgaat dat ook Italië een structurele en duurzame oplossing zoekt voor dit vraagstuk conform de afspraken die de lidstaten tijdens de laatste Europese Raad hebben gemaakt.²¹ Echter, zolang die oplossing verre van operationeel is moeten de front-line staten de aanmerende reddingsschepen schip-voor-schip voor hun rekening nemen, nog jaren! “Zo wil Rutte het!”

De toegang tot het recht van asiel valt in de praktijk onder Europese zaken. Calamiteiten zoals overbevolkte vluchtelingenschepen worden afgewenteld op lidstaten met havens aan de Middellandse Zee. De opvang van door reddingsacties aan land gezette vluchtelingen wordt niet evenredig over de EU verdeeld. Nederland doet überhaupt niet mee. In juli 2018 kregen twee reddingsschepen met 450 opgepikte migranten aanvankelijk geen toestemming van Italië om aan te meren op Sicilië. De Italiaanse premier vroeg Europese landen elk een aantal van deze vluchtelingen op te nemen. Hierop werd positief gereageerd, waardoor deze schepen alsnog konden aanmeren. Nederland reageerde niet op dit verzoek, maar verwees andermaal naar: *de structurele, duurzame oplossing van de Europese Raad.*²²

¹⁹ <http://nos.nl/artikel/2145452-ruim-duizend-banen-weg-in-asielopvang-door-minder-migranten.html>

²⁰ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/08/27/italie-laat-bootmigranten-aan-land-a1614317>

²¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/07/18/nieuw-italiaans-migratiebeleid-leidt-tot-dodelijke-chaos-op-zee-a1610450>

²² <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/07/18/nieuw-italiaans-migratiebeleid-leidt-tot-dodelijke-chaos-op-zee-a1610450>

Dat wil zeggen: terugsturen naar de Afrikaanse kustlanden van waar zij vertrokken zijn; dit is ‘refoulement’ en in strijd met het Vluchtelingen Verdrag (art. 33), of aanmeren in de reeds overvolle Europese front-line-states, waar de faciliteiten voor opvang, registratie en eventuele retourzending naar herkomstland volstrekt niet op orde zijn. Dit heet in spreekwoordelijk Nederlands ‘*er zich met een jantje-van-leiden vanaf maken*’

De VVD (Dijkhof) voelt zich aan de *Nederlandschen* stam verplicht maatregelen te treffen die het onmogelijk maken dat door Nederland erkende vluchtelingen het Nederlanderschap verkrijgen. Daartoe moet worden voorkomen dat zij 5 jaar of langer in Nederland woonachtig zijn. Door hen na 3 of 4 jaar uit te ruilen met vluchtelingen die elders in regionale kampen zijn gehuisvest, wordt een dubbele slag gemaakt. Met een humanitair ogende tronie wordt deze ‘regionale’ vluchtelingen een periode van *Rest and Recuperation* (R&R) in Nederland gegund; maar dan wel korter dan 5 jaar! Dit permanent draaiende carrousel moet voorkomen dat deze ‘vreemdelingen’ Nederlander worden.²³ Zij zouden immers zoveel beter af zijn in de regio; dicht bij huis! (sic).

Nederland maakt geen deel uit van een *European coalition of the willing* om de registratie en opvang van asielzoekers iets (!) rechtmatiger te verdelen. De UNHCR meldt dat de crisis in Griekse RICs door opvang in andere landen met gemak kan worden opgelost; daartoe ontbreekt echter de politieke wil in de meeste Europese lidstaten.²⁴ Nederland telde in 2017 (jan-sept) relatief weinig eerste asielaanvragen: 14.775 (0.87 per 1000 inwoners).²⁵ Hiermee scoort Nederland onder het Europese gemiddelde. Duitsland scoort veel hoger: 662.680 (8.07 per 1000 inwoners). Nederland weet behendig het ‘vreemde’ te weren dankzij de falende rechtsmacht van de Europese Unie en de geperfectioneerde administratie van migranten en asielzoekers die in Nederland niet thuishoren.

Vervreemding van het Recht op Asiel

De afgelopen jaren is wel duidelijk geworden dat het Europese vluchtelingenvraagstuk wordt uitvergroet door de *mismatch* van de beperkte rechtsmacht van Europese regelgeving en de dagelijkse praktijk van het vluchtelingenverkeer. Het *first-entry* principe van de Dublin resolutie staat op gespannen voet met het solidariteitsprincipe van de Europese Unie.²⁶ De Visegrad-4V staten weigeren pertinent zich aan rechtsmacht van de EU te onderwerpen om

²³ <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/06/04/kunnen-die-syriers-eigenlijk-niet-terug-naar-hun-land-a1605284>

²⁴ <http://www.unhcr.org/news/briefing/2018/8/5b88f5c34/unhcr-urges-greece-address-overcrowded-reception-centres-aegean-islands.html>

²⁵ <https://www.werkwijzervluchtelingen.nl/feiten-cijfers/aantallen-herkomst.aspx>

²⁶ <https://spectator.clingendael.org/pub/2018/4/the-eu-migration-system/>

asielgerechtigde vluchtelingen evenredig over de Unie te spreiden; voor hen valt het vluchtelingen grensverkeer onder de eigen nationale soevereiniteit. Door een vergaande *culturalisatie* van het staatsburgerschap wordt het recht van asielzoekende vluchtelingen niet erkend; zie daarover Zoltán Kovács, woordvoerder van Viktor Orbán, minister-president van Hongarije (bijlage).

Minder uitgesproken lidstaten maken evenwel graag gebruik van hetzelfde falen van de Europese rechtsmacht om vluchtelingen als *vreemdelingen* op hun territorium te weren, zoals het R & R asielzoekers carrousel dat moet verhinderen dat vluchtelingen Nederlander kunnen worden. Ook is sprake van *culturalisatie* van het staatsburgerschap dat Moslims *vreemd* verklaart en daarom wil weren, en Afrikaanse immigratie afwijst omdat die Europa zou destabiliseren. Ook het *cascading-back* principe op grond waarvan vluchtelingen naar het land van *first entry* worden geretourneerd is een *afweer* mechanisme van staten die zich gelukkig prijzen op grote afstand van de Middellandse Zee. De onmenselijke opvangcondities in de *first-entry* landen zijn niet hun zaak. Inmiddels heeft Italië laten weten niet langer een vluchtelingenkamp van Europa te zijn, en wordt bijgevolg door de ver-weg landen als *populistisch* weggezet.²⁷

De onmacht van de Europese Unie om het vluchtelingenverkeer naar, en binnen Europa te kunnen reguleren heeft tot gevolg dat nu een *Common European Asylum System* (CEAS) wordt opgetuigd dat vooreerst beoogt migranten te weren van het territorium van de Europese Unie. Daartoe moeten met medewerking van Afrikaanse staten opvangvoorzieningen worden gerealiseerd: *Regional Disembarkation Platforms* (RDPs) buiten de EU; *Reception Centres* buiten de EU maar op het Europese continent, en mogelijk ook *Controlled Reception Centres* op het grondgebied van de lidstaten. Wie meldt zich aan!²⁸ Het laat zich raden dat de gevolgen van deze *exterritorialization* van het Europese vluchtelingen beleid een verdere ‘vervreemding’ van het recht op asiel in Fort Europa zal betekenen (Johanna Scholz).²⁹

De vraag van Toni Morrison ‘*why should we want to close the distance when we can close the gate*’ is hiermee nog niet beantwoord. Dat hangt af van een onderbouwd Europees beleid over het kwantum vluchtelingen dat de EU jaarlijks zal opnemen, alsook over de

²⁷ The future of the European migration system: unlikely partners? | Clingendael Spectator 4 – 2018

²⁸ <https://spectator.clingendael.org/pub/2018/4/the-eu-migration-system/>

²⁹ <https://migrablog.wordpress.com/2014/11/20/exterritorialization-and-the-use-of-new-technologies-in-european-migration-policy/>

kwantiteit en kwaliteit van de consulaire faciliteiten die buiten de EU voor asielzoekers bereikbaar zijn, niet alleen uitgemeten in een geduldig *EU Progress Report*, maar operationeel in de harde werkelijkheid van het vluchtelingen verkeer. Zo dit er al van komt, het zal in elk geval nog jaren duren! Zolang moet de Europese ‘gate’ als gesloten worden beschouwd.

Amsterdam, 21 september 2018.

Bijlage

Zoltán Kovács, Spokesman of Viktor Orbán, Prime Minister of Hungary, is a stellar example of how migration numbers are employed in a powerful manner to agitate the public against refugees and other migrants.¹

If someone believes that mass migration on an intercontinental level is not a bad thing and the dangers are few for everyday security, but it causes and poses actually major threats actually to the borders and territorial integrity of European member-states and Europe itself. That it is something desirable, and you incite it, and you soften up the rules actually by which migrants, by tenth or maybe hundreds of millions can move around the globe. I believe it's really alarming isn't it? There is no such human right, and this is a recent suggestion actually, coming on a UN level, and some apostles even in Europe [...] that there is something like a human right to move around the globe as you desire, it is a human right to change countries, because not only for political reasons when you are being prosecuted but also if you live in misery. But that's a misconception. Because there are hundreds of millions of people who at a given moment can or should decide that they would like to live say in France, Germany, in the Netherlands, or the United States. And it's impossible to accept that they can do this free. This is not a world we can accept is going to exist, that would take away the very essence of the existence of our communities, and definitely would take away the very essence of what we believe Europe is.

Ivan Krastev, in Tegenlicht, NPO 2, 8 April 2018

Referenties

Aerts, Remieg, (2018) *Thorbecke wil het*. Biografie van een Staatsman. Amsterdam: Prometheus

Duyvendak, Jan Willem & Peter Geschiere & Evelien Tonkins (Eds) (2016) *The Culturalization of Citizenship. Belonging & Polarization in a Globalizing World*. New York, Palgrave Macmillan.

EU's Migration (Mis-) Management? Clingendael Spectator: 4 – 2018 (vol. 72)

Fullbrook, Mary (2007) *German National Identity after the Holocaust*. Cambridge: Polity Press.

Geschiere, Peter & Francio Guadeloupe (2016) ‘*Conclusion: Post-script on Seks, Race and Culture.*’ In: Duyvendak c.s.

Hann, Matt (2013) *Recognizing Recognition: Hanna Arendt on (the right to have) rights*. Paper given at PSA Annual Conference, Cardiff.

Houtum van, Henk & Leo Lucassen (2016) *Voorbij Fort Europa. Een nieuwe visie op migratie*. Atlas Contact

Huizinga, J. (1935) *Nederland's Geestesmerk*. Leiden: A.W. Sijthoff's Uitgeversmaatschappij N.V.

Jong, Lammert (2011) *Being Dutch, more or less. In a Comparative Perspective of USA and Caribbean Practices*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Kešić Josip & Jan Willem Duyvendak (2016) ‘*Nationalism without Nationalism? Dutch Self-Images Among the Progressive Left.*’ In: Duyvendak c.s.

Maxima (2007) Presentation of Princess Maxima. On the occasion of the presentation of the WRR-report ‘*Identificatie met Nederland.*’ The Hague.

Morrison, Toni (2017) *The Origin of Others*. Cambridge/London: Harvard University Press.

Renan, Ernest (2013) *Wat is een natie?* Vertaald, ingeleid en geduid door Coos Huijsen en Geerten Waling. Amsterdam: Elsevier Boeken/Reed Business Media.

Tamimi Arab, Pooyan (2017) *Amplifying Islam in the European Soundscape: Religious Pluralism and Secularism in the Netherlands*. London: Bloomsbury.

